

VITTORIO & PAOLO TAVIANI over CESARE DEVE MORIRE

VITTORIO EN PAOLO TAVIANI

“Het is echt wel cinema!”

Na Pirandello, Dumas, Tolstoi en Goethe moesten de Toscaanse broers Paolo (~1931) & Vittorio (~1929) Taviani, de makers van 'Allonsanfan', 'Padre Padrone', 'Kaos' en 'La notte di San Lorenzo', ooit wel eens bij Shakespeare belanden. In 2011- '12 was dat een feit met CESARE DEVE MORIRE, naar Julius Caesar van William Shakespeare, waarvan enkele cruciale scènes worden gespeeld door gevangenen van de Rebibbia gevangenis in Rome. Filmmagie sprak met de beroemde broers. — FREDDY SARTOR

VITTORIO TAVIANI: We zijn niet vertrokken van Shakespeare. Dat was puur toeval. Een vertegenwoordiger van de Italiaanse cinema belde ons om te vertellen dat er in de gevangenis Rebibbia in Rome voorstellingen waren waarin gevangenen Shakespeare speelden. Nu zijn er talloze amateurgezelschappen die dat doen. We lieten ons toch overhalen, zijn gaan kijken en waren sterk onder de indruk. Een van de gevangenen bracht de ongelukkige liefde tussen Paolo & Francesca uit Inferno van Dante's Divina Commedia op toneel. De acteur richtte zich tot het publiek:

“Julie denken Inferno van Dante te begrijpen, zo zei hij, nochtans zijn wij het, gevangenen, die het pas echt tot in de diepte kunnen laten doordringen omdat de onmogelijke, wanhopige liefde uit de tekst van Dante gelijk is aan die van ons. Ook wij kunnen die niet bereiken want we zitten in de gevangenis opgesloten, kunnen niet bij onze vrouwen zijn. En we hopen dat zij al die jaren op ons zullen blijven wachten, ons trouw gaan blijven. Maar ik ben Napolitaan zei de acteur en ik heb Dante gelezen in het Napolitaanse dialect...” dan! Ik ben deze versie beginnen

lezen – wij zijn net zoals Dante Toscanen. Het Napolitaanse dialect heeft een buitengewone harmonie, is een hele mooie taal. Dankzij deze versie hebben wij Dante herontdekt. Het was hetzelfde en toch anders: vibrerend, lucide. We hebben nog andere teksten in het Napolitaans gelezen zoals The Tempest van Shakespeare en we vonden dat deze emotie cinema moest worden....
PAOLO TAVIANI: ... En zo zijn we bij Julius Caesar van Shakespeare uitgekomen. De acteurs, de gevangenen behoren tot de maffia, de camorra,

ndrangheta, en zijn quasi allemaal tot levenslang veroordeeld. We hebben naar een relatie gezocht. Julius Caesar is een Italiaans verhaal, een Romeins verhaal. De beroemde uitspraak van Julius Caesar "Ook jij, Brutus!" maakt deel van het cultureel patrimonium. Voor de acteurs staat het verhaal van macht, vriendschap, moord heel dicht bij hen; al die dingen hebben te maken met hun obscuur verleden. En dan is er die mooie scène wanneer Marcus Antonius in zijn rede alsmaar blijft herhalen: "Maar Brutus is een man van eer, è un uomo d'onore". Nu de gevangenen zijn allemaal "mannen van eer". Zo noemen ze bij de mafia zichzelf tenminste. Op die manier heeft het een het ander wederzijds bevrucht. De acteurs vertelden dat ze dergelijke mensen in hun leven kenden, dat de personages zeer herkenbaar waren. Dat werd een onderdeel van de voorstelling. Beetje bij beetje is het een collectief werk geworden. Dat is belangrijk. Gaandeweg zijn wij in hun bijdrage binnengeslopen. We hebben met hen de tekst doorgenomen en voorbereid, hebben feiten die zij kennen uit hun leven ingebracht, zoals de relatie tussen gevangenen. Op hun beurt brachten zij feiten aan, wat ze zelf of andere gevangenen hadden meegemaakt. Enkele daarvan zijn in de film opgenomen. Aan de acteurs was het dan om deze extra Shakespeare te interpreteren. En zo is er dan een osmose, een samensmelting gebeurd tussen de tekst van Shakespeare en hun eigen ervaringen.

FILMMAGIE: Heeft een film zoals 'Marat/Sade van Peter Brook jullie op een of andere manier geïnspireerd?

V. TAVIANI: Op tv heb ik ooit wel flarden en uitsneden van *Marat/Sade* gezien maar nooit in zijn geheel. Het is mijn eigen schuld dus. Dus *Marat/Sade* heeft ons in niets geïnspireerd. Trouwens we hebben ons door niets laten inspireren.

Waaruit precies bestond de rol van regisseur Fabio Cavalli die vaker met de gevangenen werkt?

V. TAVIANI: Fabio Cavalli is een zeer goede theaterregisseur die deze mooie voorstellingen regisseert. Toen we besloten om Julius Caesar te doen, wat niemand van ons ooit had gedaan, was hij onmiddellijk gewonnen. Fabio heeft samen met ons en de gevangenen de vertaling van de teksten naar het dialect verzorgd en op theater heeft hij de laatste scènes van de film georganiseerd. De finale is dus van hem. Wij hebben altijd afstand genomen van de idee om verfilmd theater te brengen. Dat zou afbreuk hebben gedaan aan bepaalde scènes zoals die waarin Brutus vraagt om vermoord te worden. Het is het samengaan van zijn werk met ons inzicht, onze generositeit en enthousiasme dat *CESARE DEVE MORIRE* cinema is geworden, è tutto cinema!

De acteur die Brutus zou spelen moest een sterke

**“De confrontatie tussen Caesar en Brutus is zeer emotioneel, een groot verschil als gewone acteurs dat zouden spelen”
– Vittorio Taviani**

acteur zijn. Salvatore 'Sasà' Striano die onder meer ook in *Gomorra* van Matteo Garrone te zien is, had zeven jaar gevangenis gezeten, was vrij gekomen en werd dan gevraagd om in een professioneel theatergezelschap te gaan spelen. Hij heeft dan aan de directie van de gevangenis van Rebibbia moeten vragen of hij mocht terugkeren. Dat kon. En zo is hij dan teruggekeerd om Brutus te spelen. Die confrontatie tussen Caesar en Brutus is een zeer emotionele scène. Dat is een groot verschil met gewone acteurs, alleen al die ogen... Ook bijvoorbeeld in vergelijking met iemand zoals Marlon Brando die de rol ook ooit heeft gespeeld. Striano heeft dat beleefd en dat precies maakt zijn performance zo krachtig. P. TAVIANI: Deze film heeft drie tragedies. Ten eerste het stuk Julius Caesar zelf, een menselijk verhaal interessant om te vertellen met die zeer complexe figuur van een Brutus. De tweede tragedie bestaat erin die tekst te zien spelen door acteurs alsof ze de tragedie van hun verleden opnieuw beleven toen ze schuldig werden verklaard en in de gevangenis terecht kwamen. De derde tragedie is de gevangenis zelf, het gebouw, het materiaal... Die drie tragische momenten ontmoeten elkaar op zo'n manier dat dankzij de tekst van Julius Caesar allicht nog andere tragedies kunnen ontdekt worden.

Is *CESARE DEVE MORIRE* een terugkeer naar jullie cinema van de tijd van 'Padre Padrone': dicht tegen de realiteit aanleunend, bijna documentair, ...

P. TAVIANI: *CESARE DEVE MORIRE* verschilt nogal van *Padre Padrone* al zijn er inderdaad wel raakpunten en kan je beide films vergelijken. verklaar Zo is de herdersjongen op Sardinië, Gavino Ledda *un prigioniere del silenzio*, een gevangene van de stilte. Laten we zeggen dat er tussen beide films een brug is. Maar elke film is een ander avontuur.

INTERVIEW – BRUSSEL, 11 OKTOBER 2012

CESARE DEVE MORIRE